

Halfordová proti Spojenému království, rozsudek ze dne 25. 6. 1997

Stěžovatel: Halfordová

Žalovaný stát: Spojené království

Číslo stížnosti: 20605/92

Datum: 25.06.1997

Článek Úmluvy: čl. 10

čl. 13

čl. 36

čl. 7

čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: korespondence, respektování soukromého života, svoboda projevu/sdělovací prostředky, účinný prostředek nápravy

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

25. června 1997

VĚC HALFORDOVÁ

(Rozsudek ve věci Halfordová versus Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušných ustanovení Jednacího řádu A jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Bernhardt, předseda. L. - E. Pettiti, C. Russo, A. Spielmann, I. Foighel, J. M. Morenilla, sir John Freeland, M. A. Lopes Rocha, P. Kuris a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 19. března a 27. května 1997, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán Evropskou Komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 28. května 1996 v tříměsíční lhůtě stanovené články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Vláda Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „Vláda“) také podala žádost o předání případu Soudu dne 27. srpna 1996 (viz níže uvedený odst. 6). Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 20605/92) proti Spojenému království, předložené Komisi podle článku 25 britskou občankou paní Alison Halfordovou dne 22. dubna 1992.

Požadavek Komise vycházel z článků 44 a 48 a z prohlášení, kterým Spojené království uznalo obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem žádosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků příslušného státu podle článků 8, 10, 13 a 14 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný podle ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu A žadatelka prohlásila, že si přeje zúčastnit se soudního řízení, a ustanovila advokáta, který ji bude zastupovat (ust. 30).
3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován sir John Freeland, zvolený soudce britské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Bernhardt, místopředseda Soudu (ust. 21 § 4/b/). Dne 10. června 1996 vylosoval předseda Soudu, pan R. Ryssdal, za přítomnosti tajemníka dalších sedm členů, a to pány L. – E. Pettitiho, C. Russoa, A. Spielmanna, I. Foighela, J. M. Morenillu, M. A. Lopese Rochu a P. Kurise (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5).
4. Pan Bernhardt z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 6) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem Vlády, právním zástupcem žadatelky a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38).

V souladu s následně vydaným nařízením obdržel tajemník 2. ledna 1997 vyjádření Vlády a 6. ledna 1997 vyjádření žadatelky.

5. Dne 20. srpna 1996 pan Bernhardt povolil nevládní organizaci pro lidská práva s názvem Liberty sídlící v Londýně předložit písemné komentáře ke zvláštním aspektům případu (ust. 37 § 2). Tyto byly obdrženy 2. ledna 1997.
6. Dne 21. února 1997 Senát rozhodl zamítnout žádost Vlády o předání případu Soudu na základě toho, že tato byla obdržena po uplynutí tříměsíční lhůty stanovené články 32 § 1 a 47 Úmluvy a že neexistoval žádný výjimečný důvod k prodloužení tohoto časového limitu.
7. V souladu s rozhodnutím předsedy Soudu se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 17. března 1997. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K soudu se dostavili:

(a) za Vládu M. Eaton, zástupce právního poradce, Ministerstvo zahraničí, zástupce Vlády, J. Eadie, právník, právní zástupce, H. Carter, Ministerstvo vnitra, P. Regan, Ministerstvo vnitra, C. Raikes, Ministerstvo obchodu a průmyslu, poradci;

(b) za Komisi J. Liddyová, delegátka;

(c) za žadatelku R. Makin, advokát, P. Duffy, obhájce, právní zástupci.

Soud vyslechl úvodní přednesy paní Liddyové, pánů Makina, Duffyho a Eadieho a také odpověď na otázku vznesenou jedním z jeho členů.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Žadatelka, paní Alison Halfordová, se narodila v roce 1940 a v současné době žije ve Wirralu. Od roku 1962 až do odchodu do důchodu v roce 1992 pracovala u policie.
3. Pozadí údajného odposlouchávání telefonu
4. V květnu 1983 byla paní Halfordová u policie v Merseyside povýšena do funkce asistentky policejního ředitele. Tím se stala služebně nejvyšší policejní úřednicí ve Spojeném království.
5. Při osmi různých příležitostech během následujících sedmi let paní Halfordová neúspěšně žádala o povýšení do funkce zástupce policejního ředitele na základě uvolnění tohoto místa na policejním úřadě v Merseyside i jinde. K povýšení do této funkce bylo třeba souhlasu Ministerstva vnitra. Podle žadatelky však byla její žádost zamítána na doporučení policejního ředitele v Merseyside, který měl námitky proti její angažovanosti v otázce rovnoprávnosti mužů

a žen.

6. Po dalším zamítnutí jejího povýšení v únoru 1990 zahájila paní Halfordová 4. června 1990 řízení u pracovního soudu proti, inter alia, policejnímu řediteli v Merseyside a ministru vnitra, stěžujíc si, že byla diskriminována na základě pohlaví.

Dne 14. června 1990 byli předseda a místopředseda policejního úřadu v Merseyside ustanoveni jako „zvláštní komise“, která měla projednat sporné body vyplývající z případu diskriminace.

12. Paní Halfordová udává, že jistí členové policejního úřadu v Merseyside proti ní zahájili „kampaň“ v souvislosti s její stížností k pracovnímu soudu. Toto probíhalo inter alia formou předávání informací tisku, odposlouchávání jejich telefonních hovorů (viz níže uvedený odst. 16) a rozhodnutí zavést proti ní disciplinární řízení.
13. Dne 14. září 1990 předala zvláštní komise vyšší důstojnické disciplinární komisi zprávu sepsanou policejním ředitelem, která pojednávala o údajném případě nesprávného jednání ze strany paní Halfordové dne 24. července 1990. Disciplinární komise se 20. září 1990 rozhodla zahájit formální vyšetřování a předat tuto záležitost policejní inspekci a 8. února 1991 tisku. Paní Halfordová byla postavena mimo službu s platností od 12. prosince 1990.
14. Tato rozhodnutí žadatelka napadla cestou soudního přezkoumání u vrchního soudu. Věc byla soudcem MacPhersonem v září 1991 odročena s ohledem na možné urovnání. Stranám se však nepodařilo dosáhnout dohody a proto mu byla tato věc vrácena 20. prosince 1991. Shledal, že předseda a místopředseda policejního úřadu jednali ultra vires a, aniž by je obviňoval ze špatných pohnutek, rozhodl, že zde existoval prvek nespravedlivého jednání. Proto anuloval příslušná rozhodnutí.
15. Slyšení u pracovního soudu se konalo v červnu 1992. Dne 14. července 1992 bylo řízení odročeno v souvislosti s jednáním probíhajícím mezi stranami, které vedlo k usmíření v této věci. Paní Halfordové byla policejním ředitelem přiznána ex gratia výplata 10 000 liber (zákonné maximum, jaké jí mohl přiznat pracovní soud) spolu s 5000 liber přiznaných Ministerstvem vnitra za její osobní výdaje. Bylo dohodnuto, že z policejní služby odejde na odpočinek ze zdravotních důvodů (vzniklých zraněním kolena v roce 1989). Dále Ministerstvo vnitra souhlasilo s uskutečněním různých návrhů předložených Komisí pro rovnoprávnost, inter alia s revizí a modernizací výběrového řízení do vyšších funkcí v policejních silách.
16. Údajné odposlouchávání
17. Jako asistentce policejního ředitele byla paní Halfordové poskytnuta vlastní kancelář a dvě telefonní linky, z nichž jedna byla určena pro soukromé užívání. Tyto linky byly součástí interní telefonní sítě policie v Merseyside, telekomunikačního systému mimo veřejnou síť. Pro užívání těchto linek nebyla vydána žádná omezení a ani nebylo žadatelce vydáno žádné ponaučení, kromě ujištění, které si vyžádala a obdržela od policejního ředitele krátce poté, co zahájila řízení u pracovního soudu, že má povolení zabývat se případem i ve službě včetně použití telefonu.

Dále, jelikož musela být často „na telefonu“, podstatná část jejích výdajů za domácí telefon byla hrazena policií v Merseyside. Její domácí telefonní linka sestávala z telefonního přístroje připojeného výstupem k veřejné telekomunikační síti.

17. Žadatelka udává, že hovory vedené z jejího domova i z její kanceláře byly odposlouchávány za účelem získání informací použitelných proti ní při řízení o diskriminaci. Na podporu těchto obvinění uvedla před Komisí různé jednotlivé důkazy (viz odst. 21 Zprávy Komise). Dále informovala Soud, že se z anonymního zdroje informací 16. dubna 1991 dozvěděla, že tento krátce předtím objevil na policii v Merseyside uložené přepisy hovorů vedených na její domácí telefonní lince.

Pro účely řešení případu před Soudem vláda uznala, že žadatelka předložila dostatečný materiál

zakládající důvodnou pravděpodobnost, že hovory vedené z její kanceláře byly odposlouchávány. Neuznala však, že předložila dostatečný materiál zakládající podobnou důvodnou pravděpodobnost v souvislosti s její domácí telefonní linkou.

18. Paní Halfordová přednesla svůj názor na odposlouchávání svých telefonních hovorů před pracovním soudem 17. června 1992. Dne 2. července 1992, v průběhu řízení, právní poradce ministra vnitra vyjádřil názor, že nebylo možné, aby před pracovním soudem předložila důkazy o údajném odposlouchávání, neboť článek 9 zákona o odposlouchávání spojů z roku 1985 (dále jen „zákon 1985“) výslovně před jakýmkoli soudem či tribunálem vylučoval přednesení důkazů, které by směřovaly k předpokladu, že byl spáchán trestný čin podle článku I tohoto zákona (viz níže uvedený odst. 25).
19. Dne 6. prosince 1991 paní Halfordová podala k Tribunálu pro odposlouchávání spojů žádost o vyšetřování podle článku 7 zákona 1985 (viz níže uvedené odst. 30-32). V dopise datovaném 21. února 1992 ji Tribunál informoval, že jeho vyšetřování ho přesvědčilo, že v jejím případě nedošlo k žádnému porušení článků 2 až 5 zákona 1985 (viz níže uvedené odst. 26-29). V dopise datovaném 27. března 1992 Tribunál potvrdil, že nemohl určit, zda k nějakému odposlouchávání skutečně došlo (viz níže uvedený odst. 32).
20. V dopise adresovaném panu Davidu Altonovi (členu Senátu) ministr vnitra vysvětloval, že stížnost paní Halfordové týkající se odposlouchávání telefonních hovorů v její kanceláři „nespadala do pravomoci ministra vnitra ani v rámci znění zákona 1985“.
21. Příslušné domácí právo
22. Veřejné telekomunikační systémy
23. Přestupek stanovený zákonem 1985
24. Zákon o odposlouchávání spojů z roku 1985 („zákon 1985“) vešel v platnost 10. dubna 1986 po vynesení rozsudku Soudu ve věci Malone v. Spojené království (2. srpna 1984, Série A č. 82). Jeho účelem bylo, jak bylo navrženo v Bílé knize Ministerstva vnitra, která mu předcházela, stanovit jasný zákonný systém, v jehož rámci by odposlouchávání veřejného systému komunikací bylo povoleno a kontrolováno způsobem vzbuzujícím důvěru veřejnosti (Odposlouchávání komunikací ve Spojeném království, únor 1985, HMSO, příkaz č. 9438).
25. „Veřejný“ telekomunikační systém je definován jako systém telekomunikací, který je provozován a s v souladu s licencí udělenou podle zákona o telekomunikacích z roku 1984 (dále jen „zákon 1984“) a který byl jako takový stanoven ministrem (článek 10 § 1 zákona 1985 s odkazem na článek 4 § 1 zákona 1984).
26. Podle článku 1 § 1 zákona 1985 každý, kdo záměrně odposlouchává komunikaci v průběhu jejího přenosu prostředky systému veřejných komunikací, páchá tím trestný čin.
27. Článek 1 §§ 2 a 3 stanoví čtyři okolnosti, za nichž osoba, která tímto způsobem odposlouchává komunikaci, není vinna spácháním trestného činu. Jedinou z těchto okolností, která je významná pro současný případ, je odposlouchávání komunikace v souladu s povolením vydaným ministrem podle článku 2 zákona (viz níže uvedený odst. 26).
28. Vyloučení důkazů
29. Článek 9 zákona 1985 stanoví, že při jakémkoli řízení před jakýmkoli soudem či tribunálem nebudou žádnou ze stran předkládány důkazy, které by směřovaly k předpokladu, že byl spáchán trestný čin podle článku 1 zákona 1985 veřejným činitelem nebo že bylo takovou osobou vydáno povolení podle článku 2 zákona 1985.
30. Povolení
31. Články 2 až 6 zákona 1985 udávají přesná pravidla pro vydání povolení ministra k odposlouchávání komunikací a odhalení odposlechnutého materiálu. Tak článek 2 § 2 zákona 1985 stanoví:

„Ministr nevydává povolení ... jestliže neuzná, že je to nezbytné -

- (a) v zájmu národní bezpečnosti;
- (b) za účelem předejití či odhalení závažného zločinu; nebo
- (c) za účelem ochrany ekonomické stability Spojeného království.“

Při posuzování nezbytnosti vydání takového povolení musí ministr brát v úvahu, zda by informace, jejichž získání je považováno za nezbytné, nebylo možné získat v dostatečné míře jiným způsobem (článek 2 § 2 zákona 1985).

- 27. Povolení musí určit osobu, která je oprávněna odposlouchávání realizovat, a udat podrobnosti odposlouchávané komunikace, jako jsou lokality, z nichž, budou spojení probíhat, a osoby, kterých se týká (článek 2 §§ 1 a 3 zákona 1985).
- 28. Povolení nemůže být vydáno, jestliže to neučiní sám ministr nebo v neodkladném případě jiný vysoký státní úředník s výslovným pověřením ministra k vydání povolení. Povolení vydané ministrem platí dva měsíce; je-li vydáno jiným úředníkem, platí pouze po dobu dvou pracovních dnů. Za přesně určených okolností mohou být povolení pozměněna či obnovena (články 4 a 5 zákona 1985).
- 29. Článek 6 tohoto zákona stanoví inter alia omezení rozsahu, v němž mohou být materiály získané na základě takového povolení odhaleny, množeny a uchovávány.
- 30. Tribunál pro odposlouchávání spojů
- 31. Zákon 1985 také stanoví zřízení Tribunálu pro odposlouchávání spojů (dále jen „Tribunál“). Tribunál se skládá z pěti členů, z nichž každý musí být právníkem s nejméně desetiletou praxí, a tito členové jsou v úřadě pět let s výhradou opětovného jmenování (článek 7 zákona 1985 a dodatek k němu č. 1).
- 32. Každá osoba, která inter alia věří, že její komunikace mohla být odposlouchávána během předávání informací prostřednictvím veřejného telekomunikačního systému, může podat k Tribunálu žádost o vyšetření této věci. Jestliže se žádost Tribunálu nejeví neodůvodněnou či kverulantskou, je jeho povinností zjistit, zda bylo vydáno povolení a pokud ano, zda bylo vydáno v souladu se zákonem 1985. Při tomto zjišťování pro Tribunál platí „zásady používané soudem při vyřizování žádosti o soudní přezkoumání“ (článek 7 §§ 2 - 4 zákona 1985).
- 33. Jestliže Tribunál zjistí, že nedošlo k porušení zákona 1985, informuje o tom stěžovatele, avšak nebude potvrzovat, zda nedošlo k takovému porušení proto, že žádný odposlech nebyl povolen, nebo proto, že ačkoliv k odposlechu došlo, byl oprávněný podle znění zákona 1985. V případech, kde Tribunál shledá, že došlo k porušení, má povinnost vydat zprávu o svých zjištěních pro ministerského předsedu a právo informovat stěžovatele. Má také pravomoc inter alia nařídit zrušení platnosti povolení a vyplacení odškodnění stěžovateli. Tribunál neudává důvody svého rozhodnutí a proti rozhodnutí Tribunálu není odvolání (článek 7 §§ 7 - 8 zákona 1985).
- 34. Komisař
- 35. Zákon 1985 také stanoví jmenování komisaře ministerským předsedou. Prvním komisařem byl soudce Nejvyššího soudu Lloyd (nyní lord Lloyd), který byl v roce 1992 nahrazen lordem Binghamem, taktéž zasloužilým členem soudcovského sboru, který byl při změně v roce 1994 nahrazen dalším, lordem Nolanem.
- 36. Komisařovy povinnosti zahrnují hodnocení, jak vykonává ministr úkoly svěřené mu články 2 až 5 zákona 1985, informování ministerského předsedy o porušení článků 2 až 5 zákona 1985, o nichž nebyl zpraven Tribunálem, a vydání výroční zprávy o výkonu svých povinností určené ministerskému předsedovi. Tato zpráva musí být předložena Parlamentu, ačkoli ministerský předseda má pravomoc vyjmout z ní jakoukoliv část, jejíž zveřejnění by negativně ovlivnilo národní bezpečnost, předejití či odhalení závažného zločinu nebo blahobyt Spojeného království. Zpráva musí obsahovat sdělení o tom, zda některá z jejích částí byla vyjmuta (článek 8 zákona 1985).

37. Zprávy komisaře ministerskému předsedovi obecně zaznamenaly zvýšení počtu nově vydaných povolení, avšak komisař ve všech případech oněch nových povolení došel k závěru, že jsou ospravedlněna podle článku 2 zákona 1985.
38. Telekomunikační systém mimo veřejnou síť
39. Zákon 1985 neplatí pro telekomunikační systém mimo veřejnou síť, jako je interní systém na Policejním ústředí v Merseyside, a neexistuje jiná legislativa regulující odposlouchávání komunikace v takovém systému.
40. Anglické obecné právo nestanoví žádná soudní opatření proti odposlouchávání komunikací, jelikož „nestanoví žádné obecné postihy za vměšování do soukromí jako takového“ (soudce Sedley v rozsudku případu Regina v. Broadcasting Complaints Commission ex parte Barclay, 4. října 1996, zpráva nevydána).

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

38. Ve své žádosti ke Komisi ze dne 22. dubna 1992 (č. 20605/92) si pani Halfordová stěžovala, že odposlouchávání jejích hovorů na telefonních linkách v její kanceláři a v jejím domě představovalo neospravedlnitelné porušení jejích práv na respektování jejího soukromého života a svobodu projevu v rozporu s články 8 a 10 Úmluvy, že se jí v souvislosti s odposloucháváním nedostalo žádného účinného domácího soudního opravného prostředku, což je v rozporu s článkem 13 Úmluvy, a že byla diskriminována na základě pohlaví, což je v rozporu s článkem 14 Úmluvy ve spojení s články 8 a 10.
39. Komise prohlásila žádost za přípustnou 2. března 1995. Ve své zprávě z 18. dubna 1996 (článek 31) vyjádřila dvaceti šesti hlasy proti jednomu názoru, že došlo k porušení článků 8 a 13 Úmluvy v souvislosti s úřední telefonní linkou paní Halfordové, a jednomyslně, že nedošlo k porušení článků 8, 10 či 13 v souvislosti s její domácí telefonní linkou, že nebylo nutné posuzovat stížnost podle článku 10 v souvislosti s její úřední telefonní linkou a že nedošlo k porušení článku 14 ve spojení s články 8 či 10.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

40. Při přelíčení Vláda, jako to již učinila ve svém vyjádření, žádala Soud, aby rozhodl, že nedošlo k porušení Úmluvy

Žadatelka trvala na tom, že došlo k porušení, a žádala Soud, aby jí přiznal odškodnění podle článku 50 Úmluvy.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajná porušení článku 8 Úmluvy
2. Paní Halfordová uvedla, že odposlouchávání její telefonních hovorů představovalo porušení článku 8 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

Komise souhlasila, že došlo k porušení, pokud se týká odposlouchávání hovorů na její úřední telefonní lince. Vláda popřela, že došlo k nějakému porušení.

1. Úřední telefonní linky

2. Použitelnost článku 8 na stížnost vztahující se k úředním telefonním linkám
3. Žadatelka tvrdila a Komise s ní souhlasila, že hovory vedené na telefonních linkách v kanceláři pani Halfordové na Policejním ústředí v Merseyside spadaly do rozsahu pojmů „soukromý život“ a „korespondence“ podle článku 8 § 1, jelikož Soud ve svém precedenčním právu přijal široký výklad těchto výrazů (viz například rozsudky ve věcech Klass a další v. Německo ze dne 6. září 1978, Série A č. 28, s. 21, § 41, Huvig v. Francie ze dne 24. dubna 1990, Série A č. 176-B, s. 41, § 8 a s. 52, § 25, Niemietz v. Německo *) ze dne 16. prosince 1992, Série A č. 251-B. a A v. Francie*) ze dne 23. listopadu 1993, Série A č. 277-B).
4. Vláda namítla, že telefonní hovory vedené pani Halfordovou z jejího pracoviště spadaly mimo rámec ochrany zajišťované článkem 8. protože v souvislosti s nimi nemohla rozumně očekávat soukromí. Na přelíčení u Soudu zástupce Vlády vyjádřil názor, že zaměstnavatel by v podstatě mohl bez předchozího oznámení zaměstnanci kontrolovat jím vedené hovory na telefonních linkách poskytnutých zaměstnavatelem.
5. Podle názoru Soudu z jeho precedenčního práva jasně vyplývá, že telefonní hovory vedené z pracoviště stejně jako vedené z domova mohou spadat pod pojmy „soukromý život“ a „korespondence“ v rámci znění článku 8 § 1 (viz výše uvedený rozsudek ve věci Klass a další, tamtéž, Malone v. Spojené království ze dne 2. srpna 1985, Série A č. 82, s. 30, § 64, výše uvedený rozsudek případu Huvig, tamtéž, a mutatis mutandis výše uvedený rozsudek případu Niemietz, s. 33-35, §§ 29-33).
6. Neexistuje žádný důkaz o tom, že by pani Halfordová byla jako uživatel interního telekomunikačního systému užívaného na Policejním ústředí v Merseyside varována, že hovory vedené v tomto systému podléhaly odposlouchávání. Soud shledal, že důvodně očekávala při takových hovorech soukromí, kteréžto očekávání bylo navíc posíleno řadou faktorů. Jako asistentka policejního ředitele mohla svobodně užívat svou kancelář, ve které byly dvě telefonní linky, z nichž jedna byla zvláště vyhrazena pro její soukromé užití. Dále se jí dostalo v odpovědi na její dotaz ujištění, že může používat své úřední linky pro účely svého případu diskriminace pohlaví (viz výše uvedený odst. 16).
7. Na základě všech těchto uvedených důvodů Soud učinil závěr, že telefonní hovory vedené pani Halfordovou na jejích úředních linkách spadaly pod rozsah pojmů „soukromý život“ a „korespondence“ a že článek 8 byl proto aplikovatelný na tuto část stížnosti.
8. Existence odposlouchávání
9. Vláda připustila, že žadatelka předložila materiál dostačující k uznání odůvodněné pravděpodobnosti, že hovory vedené na jejích úředních telefonních linkách byly odposlouchávány. Komise také shledala, že prozkoumání žádosti ukazovalo na takovou důvodnou pravděpodobnost.
10. Soud souhlasil. Důkazy ospravedlňují závěr, že zde existovala důvodná pravděpodobnost, že hovory vedené pani Halfordovou na jejích úředních telefonních linkách byly policií v Merseyside odposlouchávány s přímým cílem shromáždit materiál, který by napomohl při obhajobě v soudním řízení o diskriminaci pohlaví zavedeného proti ní (viz výše uvedený odst. 17). Toto odposlouchávání zakládalo „zásah veřejného orgánu“ v rámci znění článku 8 § 2 do užívání práva pani Halfordové na respektování jejího soukromého života a korespondence.
11. Zda bylo odposlouchávání „v souladu se zákonem“
12. Článek 8 § 2 dále stanoví, že jakýkoliv zásah státního orgánu do práva osoby na respektování jejího soukromého života a korespondence musí být „v souladu se zákonem“.

Podle zavedeného precedenčního práva Soudu neznamena tento výraz pouze nutnost souladu s právem domácím, ale týká se také kvality takového práva, vyžaduje jeho slučitelnost s právními zásadami. V kontextu tajných opatření sledování či odposlouchávání spojů státními orgány musí z důvodů nedostatku veřejné kontroly a rizika zneužití moci domácí právo stanovit ochranu osoby proti svévolnému porušování práv daných článkem 8. Domácí právo musí tudíž být dostatečně srozumitelné v tom, jak svými ustanoveními občanům pomáhá rozpoznat, za jakých okolností a

podmínek jsou státní orgány zplnomocněné uchýlit se k takovým tajným opatřením (viz výše uvedený rozsudek ve věci Malone, s. 32, § 67, a, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Leander v. Švédsko ze dne 26. března 1987, Série A č. 116, s. 23, §§ 50-51).

50. V tomto případě Vláda uznala, že kdyby měl Soud v rozporu s jejím návrhem dojít k závěru, že zde došlo k zásahu do žadatelčinych práv podle článku 8 v souvislosti s jejími úředními telefonními linkami, takový zásah by nebyl „v souladu se zákonem“, neboť domácí právo nestanovilo žádné předpisy pro odposlouchávání hovorů vedených v telekomunikačních systémech mimo veřejnou síť.
51. Soud zaznamenal, že zákon 1985 neplatí pro interní systém komunikací užívaný státními orgány, jako byl systém na Policejním ústředí v Merseyside, a že v domácím právu neexistuje žádné jiné ustanovení upravující odposlouchávání telefonních hovorů vedených v takových systémech (viz výše uvedené odst. 36-37). Nemůže být proto řečeno, že zásah byl „v souladu se zákonem“ v rámci znění článku 8 § 2 Úmluvy, jelikož domácí právo nezajišťovalo paní Halfordové odpovídající ochranu proti zásahům policie do jejího práva na respektování jejího soukromého života a korespondence.

Z toho plyne, že došlo k porušení článku 8 v souvislosti s odposlechem hovorů vedených na úředních telefonních linkách paní Halfordové.

1. Domácí telefonní linka
2. Použitelnost článku 8 na stížnost vztahující se k domácí telefonní lince
3. Z precedenčního práva Soudu jasně vyplývá (viz citace ve výše uvedeném odst. 44), že telefonní hovory vedené z domova spadají pod pojmy „soukromý život“ a „korespondence“ podle článku 8 Úmluvy. Toto vskutku nebylo Vládou popíráno.

Článek 8 je tudíž aplikovatelný na tuto část stížnosti paní Halfordové.

2. Existence odposlouchávání
3. Žadatelka uvedla, že hovory vedené z její domácí telefonní linky byly také odposlouchávány policií v Merseyside pro účely obhajoby v soudním řízení o diskriminaci pohlaví. Odvolávala se na důkazy o odposlouchávání, které předložila Komisi, a na další upřesnění učiněné před Soudem (viz výše uvedený odst. 17). Dále prohlásila, že v rozporu s přístupem Komise by od ní nemělo být vyžadováno prokázat „důvodnou pravděpodobnost“, že hovory vedené na její domácí telefonní lince byly odposlouchávány. Takový požadavek by byl odporující vyjádření Soudu ve výše zmíněné věci Klass a další, že hrozba sledování může sama o sobě zakládat zásah do práv daných článkem 8. Jako další možnost uvedla, že pokud ji Soud nepožádal o prokázání jejího postižení, důkazy, které předložila, byly dostačující; vzhledem k utajení údajných opatření by příliš vysoké požadavky na důkazy snižovaly účinnost ochrany poskytované Úmluvou.
4. Vláda vysvětlovala, že nemohla odhalit, zda došlo či nedošlo k odposlouchávání hovorů vedených z domácí linky paní Halfordové, neboť závěr, který byl Tribunál pro odposlouchávání komunikací oprávněn učinit podle zákona 1985, musel být záměrně formulován výrazy, jež neprozrazovaly, zda došlo ve veřejném telekomunikačním systému k odposlouchávání oprávněnému podle zákona 1985, nebo zda k odposlouchávání ve skutečnosti vůbec nedošlo. Mohla však potvrdit, že Tribunál byl přesvědčen, že v případě paní Halfordové nedošlo k porušení článků 2 až 5 zákona 1985 (viz výše uvedené odst. 19 a 32).
5. Komise, aplikující své precedenční právo, požadovala po žadatelce, aby tato prokázala existenci „důvodné pravděpodobnosti“, že hovory vedené na její domácí telefonní lince byly odposlouchávány (viz například Zpráva Komise o žádosti č 12175/86, Hewitt a Harman v. Spojené království, 9. května 1989, Decisions and Reports 67, s. 98-99, §§ 29-32). Po zhodnocení všech důkazů neshledala, že taková pravděpodobnost byla prokázána.

6. Soud zopakoval, že ve výše zmíněné věci Klass a další mělo být rozhodnuto inter alia, zda se legislativa, která státní orgány opravňovala tajně sledovat korespondenci a telefonní hovory žadatelů, kteří nemohli prokázat, zda vůči nim byla laková opatření použita, rovnala zásahu do jejich práv daných článkem 8. Soud v tomto případě rozhodl, že „v pouhé existenci legislativy jako takové je obsažena pro všechny, vůči nimž by tato legislativa mohla být použita, hrozba sledování; tato hrozba nutně zasahuje do svobody komunikace mezi uživateli poštovních a telekomunikačních služeb, proto zakládá „zásah státního orgánu“ do užití práv žadatelů na respektování jejich soukromého a rodinného života a korespondence“ (s. 21. § 41).

Soud dále zopakoval, že ve výše zmíněném rozsudku ve věci Malone jako dodatek k závěru, že jeden z telefonních hovorů s účastí žadatele byl odposloucháván na žádost policie podle povolení vydaného ministrem vnitra, shledal, že „v Anglii a Walesu se existence zákonů a opatření, které povolovaly a tvořily systém pro výkon tajného sledování spojů, sama o sobě rovnala „zásahu““ (s. 30-31, § 64).

57. Podstata stížnosti paní Halfordové však, na rozdíl od stížnosti žadatelů ve věci Klass a další (citováno výše, s. 20, § 38), nebyla ta, že její práva daná článkem 8 byla ohrožena vlastní existencí přijatého zákona a opatření dovolujících tajné sledování, ale že opatření ke sledování u ní byla skutečně použita. Dále uvedla, že policie v Merseyside odposlouchávala její hovory nezákonně s účelem nepovoleným zákonem 1985 (viz výše uvedené odst. 26 a 53).

Za těchto okolností, jelikož žadatelčina stížnost se týká zvláštních opatření k odposlouchávání telefonní linky, která jsou nezákonná, musí být Soud ubezpečen, že zde existovala důvodná pravděpodobnost, že některé takové opatření bylo v jejím případě použito.

58. V tomto ohledu Soud zaznamenal zaprvé, že Komise, která je v systému Úmluvy orgánem pověřeným v první řadě stanovením a ověřením faktů (viz například rozsudek ve věci Aksoy v. Turecko*) ze dne 18. prosince 1996), shledala, že důkazy jí předložené neukazovaly na důvodnou pravděpodobnost toho, že hovory vedené na domácí telefonní lince žadatelky byly odposlouchávány (viz Zpráva Komise. § 65).

59. Soud shledal, že jediný bod důkazu, který naznačuje, že hovory na domácí telefonní lince paní Halfordové, navíc k oněm vedeným z její kanceláře, byly odposlouchávány, je informace týkající se odhalení, že policie v Merseyside uložila přepisy těchto hovorů. U Soudu žadatelka poskytla bližší podrobnosti týkající se tohoto odhalení, jmenovitě že k němu došlo den poté, co byla postavena mimo službu (viz výše uvedený odst. 17). Soud však zaznamenal, že tato informace by mohla být nespolehlivá, jelikož její zdroj nebyl jmenován. Navíc, i kdyby byla uznána pravdivou, skutečnost odhalení, že policie kontroluje přepisy žadatelčiných telefonních hovorů v den po jejím postavení mimo službu, nevede nutně k závěru, že se jednalo o přepisy hovorů vedených z jejího domova.

60. Po zhodnocení všech důkazů Soud neshledal potvrzeným, že došlo k zásahu do práv paní Halfordové na respektování jejího soukromého života a korespondence v souvislosti s její domácí telefonní linkou.

S přihlédnutím k tomuto závěru Soud neshledal, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy s ohledem na telefonní hovory vedené z domova paní Halfordové.

1. Údajné porušení článku 13 Úmluvy

2. Paní Halfordová dále udala, že jí byl odepřen účinný domácí soudní opravný prostředek v souvislosti s jejími stížnostmi, což bylo v rozporu s článkem 13 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

1. Úřední telefonní linky
2. Žadatelka, s níž Komise souhlasila, tvrdila, že došlo k porušení článku 13 z hlediska skutečnosti, že v domácím právu neexistovala cesta, jak si stěžovat na odposlouchávání hovorů vedených v telekomunikačním systému mimo veřejnou síť.
3. Vláda předložila k úvaze, že článek 13 nebyl aplikovatelný, protože paní Halfordová neuvedla žádné „pravděpodobné tvrzení“ v souvislosti s porušením článků 8 nebo 10 Úmluvy. Jako další možnost navrhla, že podle tohoto ustanovení nevznikl v souvislosti s úředními telefonními linkami samostatný spor.
4. Soud připomenul, že účinek článku 13 spočívá v požadavku ustanovení soudních opravných prostředků na národní úrovni, které umožní příslušnému domácímu orgánu jak řešit podstatu příslušné stížnosti podle Úmluvy, tak zajistit přiměřenou právní pomoc, ačkoliv státům Úmluvy je ponechána jistá volnost rozhodování, pokud se týká způsobu, jakým dostojí svým závazkům podle tohoto ustanovení (viz rozsudek ve věci Chahal v. Spojené království ze dne 15. listopadu 1996). Takový soudní opravný prostředek je však vyžadován pouze v souvislosti s důvody ke stížnosti, jež mohou být považovány za „pravděpodobné“ v rámci znění Úmluvy.
5. Soud si povšiml, že paní Halfordová nepochybně přišla s „pravděpodobným“ tvrzením, že hovory vedené z jejích úředních telefonních linek byly odposlouchávány a že toto se rovnalo porušení článku 8 Úmluvy (viz výše uvedené odst. 42-51). Byla proto oprávněna využít účinného domácího soudního opravného prostředku v rámci znění článku 13. Avšak, jak připustila Vláda v souvislosti s porušením článku 8 Úmluvy (viz odst. 50), v domácím právu neexistovalo ustanovení upravující odposlech telefonních hovorů vedených v interním systému komunikací užívaném státními orgány, jako byl systém policie v Merseyside. Žadatelka tudíž nemohla v souvislosti se svou žádostí týkající se jejích úředních telefonních linek dosáhnout právní pomoci na národní úrovni.

Z toho plyne, že došlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti se žadatelčinými úředními telefonními linkami.

1. Domácí telefonní linka
2. Žadatelka si také stěžovala na to, že pro ni nebyl dostupný žádný soudní opravný prostředek proti odposlechu telefonních hovorů vedených z její domácí linky, který prováděla policie bez povolení. Odvolávala se na první zprávu komisaře určeného zákonem 1985 (viz výše uvedené odst. 33-34), který zaznamenal, že „se nezabýval trestným činem nezákonného odposlouchávání podle zákona 1985. Nemohl podle povahy věcí rozpoznat, ani dost dobře vypátrat, zda došlo k nezákonnému odposlouchávání To je prací policie.“ (zákon 1985, Zpráva komisaře za rok 1986, Cm 108, s. 2, § 3).
3. Vláda předložila k úvaze, že paní Halfordová neprokázala pravděpodobné tvrzení o porušení Úmluvy v souvislosti s odposlechem hovorů vedených z jejího domova. Jako další možnost navrhla, že souhrn ji přístupných soudních opravných prostředků včetně těch stanovených zákonem 1985 (viz výše uvedený odst. 31) byl dostatečný, aby vyhověl článku 13.
4. Komise s ohledem na svůj závěr, pokud jde o nedostatek důvodné pravděpodobnosti odposlechu jejích domácích telefonních hovorů, shledala, že nepředložila pravděpodobný nárok opravňující k vyrovnání podle článku 13.
5. Soud připomenul své vyjádření o tom, že pokud má shledat „zásah“ v rámci znění článku 8 v souvislosti s domácí telefonní linkou paní Halfordové, musí být přesvědčen, že zde existuje důvodná pravděpodobnost, že některé z opatření sledování bylo použito vůči žadatelce (viz výše uvedený odst. 58). Dodatkem se odvolal na své zhodnocení důkazu předloženého žadatelkou na podporu její stížnosti, že hovory vedené z její domácí telefonní linky byly odposlouchávány (viz výše uvedené odst. 58-60).
6. Soud se domníval, že tento důkaz není dostatečný ke shledání pravděpodobného tvrzení v rámci znění článku 13 (viz výše uvedený odst. 64).

Z toho plyne, že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti se žadatelčinou stížností týkající se její domácí telefonní linky.

III. Údajné porušení článků 10 a 14 Úmluvy

71. Ve své žádosti ke Komisi si paní Halfordová stěžovala, že odposlouchávání hovorů vedených jak z její domácí, tak i úředních telefonních linek se rovnalo porušení článků 10 a 14 Úmluvy. U Soudu však uznala, že nemuselo být v souvislosti s těmito ustanoveními nezbytné posuzovat body, které již byly zváženy podle čl. 8.

Článek 10 Úmluvy stanoví (v rámci své relevance):

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

Článek 14 stanoví:

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

72. Soud shledal, že obvinění v souvislosti s články 10 a 14 se rovnají pouze novým formulacím stížnosti podle článku 8. Proto nepovažuje za nutné prověřovat je odděleně.

73. Aplikace článku 50 Úmluvy

74. Paní Halfordová žádala Soud, aby jí přiznal spravedlivé zadostiučinění podle článku 50 Úmluvy, který stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Morální újma

2. Paní Halfordová požadovala odškodnění za vniknutí do jejího soukromí a nesnáze, které jí to způsobilo. Sdělila Soudu, že v roce 1992 vyhledala lékařskou péči kvůli stresu.

3. Vláda poznamenala, že mezi stresem, jímž žadatelka trpěla v době řízení před pracovním soudem, a odposlechem jejích telefonních hovorů nebyla žádná příčinná spojitost.

4. Soud, maje na vědomí, že odposlouchávání hovorů vedených paní Halfordovou na jejích úředních telefonních linkách v Policejním ústředí v Merseyside, nepodléhající žádné úpravě podle domácího práva, se jeví být prováděno policií s prvořadým účelem shromáždit materiál použitelný proti ní v řízení o diskriminaci pohlaví, shledal, že to, co se stalo, znamená závažné porušení jejích práv těmi, kteří odposlech prováděli. Na druhé straně neexistuje důkaz svědčící o tom, že stres, jímž paní Halfordová trpěla, může být přisuzován spíše přímo odposlouchávání jejích telefonních hovorů, než jejím dalším sporům s policií v Merseyside.

S ohledem na všechny tyto otázky Soud zvážil, že 10 000 liber je odůvodněná a spravedlivá částka pro odškodnění.

1. Peněžní újma
2. Paní Halfordová požadovala náhradu za své osobní výdaje vynaložené v souvislosti s vedením řízení ve Strasbourgu, jež odhadla mezi 1000 a 1250 librami.
3. Vláda uznala, že jí může být přiznána vhodná částka na pokrytí nákladů spojených s tím, že se dostavila na jednání u Soudu. Podotkla ale, že nepředložila žádný důkaz dokládající jakékoli jiné výdaje.
4. Z hlediska skutečnosti, že nebyl předložen k nahlédnutí důkaz dokládající výdaje paní Halfordové, ale že se zcela jasně zúčastnila přelíčení ve Strasbourgu, Soud rozhodl přiznat jí v souvislosti s tímto bodem částku 600 liber.
5. Soudní náklady a výdaje
6. Žadatelka také uplatnila nárok na náklady a výdaje za spolupracující právní poradce a právního zástupce. Její právní poradci žádali platbu v průměru 239 liber za hodinu. Předběžně vypočítali, že ve spojitosti s řízením ve Strasbourgu strávili nad tímto případem čas odpovídající 500 hodinám práce, a žádali 119 500 liber bez daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“). Dále žádali 7500 liber (bez DPH) za výplaty a výdaje. Poplatky za právního zástupce byly 14 875 liber plus výdaje ve výši 1000 liber (bez DPH).
7. Vláda považovala hodinovou sazbu požadovanou právními poradci paní Halfordové za příliš vysokou: v domácích řízeních by příslušná sazba byla 120-150 liber za hodinu. Dále uvedla, že nebylo nutné pracovat na případu 500 hodin. Na názorném příkladu zaznamenala, že ačkoli případ zahrnoval pouze úzký okruh sporných bodů, žadatelčini právní poradci zvolili předložení písemných vyjádření o přibližně 200 stranách s téměř 500 stran příloh a dodatků obsahujících většinou informace buď irrelevantní nebo jen okrajového významu. Předložila k úvaze, že celková částka za soudní náklady přibližně 25 000 liber by byla zcela dostačující.
8. Maje na vědomí povahu sporných bodů, které v případě vyvstaly, Soud nebyl přesvědčen, že částky nárokované žadatelkou byly nezbytně vydány nebo že jsou přiměřené, pokud se týká jejich výše (viz například rozsudek ve věci Saunders v. Spojené království ze dne 17. prosince 1996). Rozhoduje na spravedlivém základě, přiznal v tomto bodě částku 25 000 liber spolu s jakoukoli DPH, jež by mohla být účtována.
9. Úrok z prodlení
10. Podle informace dostupné Soudu činí zákonná úroková míra platná ve Spojeném království ke dni přijetí tohoto rozsudku 8 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. rozhoduje jednomyslně, že článek 8 Úmluvy je aplikovatelný na stížnosti týkající se jak domácí, tak úředních telefonních linek;
2. rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení článku 8 v souvislosti s hovory vedenými na žadatelčiných úředních telefonních linkách;
3. rozhoduje jednomyslně, že nedošlo k porušení článku 8 v souvislosti s hovory vedenými na žadatelčině domácí telefonní lince;
4. rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti s žadatelčinou stížností týkající se jejích úředních telefonních linek;
5. rozhoduje osmi hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti s žadatelčinou stížností týkající se její domácí telefonní linky;
6. rozhoduje jednomyslně, že není nutné zabývat se stížnostmi podle článků 10 a 14 Úmluvy;
7. rozhoduje jednomyslně,

(a) že žalovaný stát zaplatí žadatelce v tříměsíční lhůtě s ohledem na morální a peněžní újmu 10 600 liber (deset tisíc šest set);

(b) že žalovaný stát zaplatí žadatelce v tříměsíční lhůtě s ohledem na náklady a výdaje 25 000 liber (dvacet pět tisíc) spolu s jakoukoli DPH, jež by mohla být účtována;

(c) že prostý úrok s roční mírou 8 % bude splatný od vypršení výše uvedené tříměsíční lhůty až do vyrovnání.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 25. června 1997.

Herbert PETZOLD tajemník

Rudolf BERNHARDT předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit VIII/96, Rozhodnutí Evropského soudu o stížnosti č. 13710/88, str. 10, a přílohový sešit II/95, Rozhodnutí Evropského soudu o stížnosti č. 14838/89, str. 42.

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit XIII/98, Rozhodnutí Evropského soudu o stížnosti č. 21987/93, str. 30.